

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»

Кафедра юридичної психології

Статус дисципліни – обов'язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – психологія (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Назва навчальної дисципліни	Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології (Actual problems of the main directions of practical psychology)
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Професор кафедри Романенко О.В.
Профайл викладача (-ів)	Професор кафедри Романенко О.В.
Контактний тел.	098 481 75 73
E-mail:	romanenkoks@gmail.com
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-yuridichnoyi-psihologiyi/navchalno-metodichna-robota/perelik-disciplin.html
Консультації	<u>Очні консультації:</u> в день проведення навчальних занять. <u>On-line – консультації проводяться за попередньою домовленістю:</u> 098 481 75 73 – Viber. Zoom Google Meet Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись із письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k015@naiu.kiev.ua

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни. Програму вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» розроблено для студентів 2 курсу за спеціальністю «Психологія» Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (053) для заочної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст діяльності практичного психолога в різних галузях людського буття.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.
2. Напрями роботи практичного психолога.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із проблемами, завданнями та змістом сучасної психологічної практики.

Основними завданнями вивчення дисципліни є такі:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними проблемами практичної психології;
- сформувати уявлення здобувачів вищої освіти про зміст напрямів діяльності практичного психолога в різних галузях;
- сформувати у здобувачів вищої освіти навички надання психологічної допомоги.

3. Формат навчальної дисципліни - Заочний

4. Результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти повинні:

знати :

- теоретико-методологічні засади практичної психології;
- склад понятійного апарату навчальної дисципліни;
- змістову структуру практичної психології;
- стан розвитку центральних проблем сучасної практичної психології;
- мету та основні завдання практичного психолога, шляхи його професійного зростання.

вміти:

- застосовувати набуті знання при опануванні профільними навчальними дисциплінами;
- самостійно аналізувати літературу з практичної психології;
- володіти методами практичної психології;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- спрямовувати свою пізнавальну діяльність з урахуванням актуальних проблем практичної психології;
- управляти професійним саморозвитком.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

підготовки здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК1. Здатність до усвідомленого та критичного застосування наукових знань у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Формування «soft skills»:

- *індивідуальних*: тайм-менеджмент; гнучкість/здатність адаптуватися; організація простору; властивість ефективно приймати рішення та вирішувати проблеми; вміння чітко ставити завдання і формулювати цілі; позитивне мислення та оптимізм;

- *комунікативних*: креативність; логіка; менеджмент знань та інформації; навички формування гармонійних міжособистісних відносин; здатність чітко виражати власні думки та взаємодіяти з різними типами людей; здатність відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо; вміння працювати в команді;

управлінських: володіння навичками психологічного впливу; уміння вирішувати проблемні ситуації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про

звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

Додаткові програмні результати навчання, визначені за освітньою програмою:

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	4 год.
семінарські заняття / практичні	6 / 8 год.
самостійна робота	102 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	семестр	спеціальність	рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2021	3	«Психологія»	2 БАК	Нормативний (Н)

7. Пререквізити: «Психодіагностика», «Основи психологічного консультування», «Основи психологічного тренінгу», «Методи психотерапевтичної роботи».

8. Технічне та програмне забезпечення/обладнання – комп'ютер, проектор.

9. Політики курсу - згідно з «ПОЛОЖЕННЯМ про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ» (затверджено Рішенням Вченої ради НАВС від 27 березня 2018 р., протокол № 5; уведено в дію Наказом НАВС від 30.03.2018 № 422); Етичний кодекс психолога.

10. Схема навчальної дисципліни

Тема 1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.

Лекція – 2 год.

Навчальні питання

Історичні аспекти розвитку практичної психології. Перші спроби практичного застосування психології виникли ще на рубежі XIX-XX століть.

Педологія як міждисциплінарний підхід до вивчення цілісної особистості дитини. Вивчення питань, які стосуються наукового обґрунтування й способів практичної організації психологічної служби в різних країнах. Сучасний розвиток практичної психології. Регулювання діяльності психолога законодавчо та на основі етичних принципів, які представлені в Етичному кодексі.

Структура сучасної практичної психології. Структура практичної та академічної психології. Активне втручання практичної психології в процеси індивідуальної чи групової активності. Психологічна служба системи освіти, військова психологія, соціально-психологічна служба для молоді, психологія сім'ї та соціально-психологічної допомоги общині, юридична психологія, психологія бізнесу, політична психологія, психологія управління.

Завдання та функції практичної психології. Психічне й психологічне здоров'я людей як стан благополуччя, повноцінної психологічної діяльності людини. Основні завдання практичної психології на сучасному етапі розвитку. Надання допомоги органам управління у розробці та реалізації державної політики на основі вивчення стану масової свідомості, прогнозування й активного впливу на соціально-психологічні процеси у суспільстві. Виконання консультативних, дорадчих та експертних функцій у сфері управління державою, в економіці, у галузях науки й культури, в органах законодавчої, виконавчої та судової влади. Забезпечення соціально-психологічного захисту і підтримки індивідуального розвитку громадян України з урахуванням їхніх здібностей, особливостей життя і праці; реабілітація потерпілих від техногенних, соціальних та природних катастроф. Участь у розробці й практичному застосуванні методик навчання, виховання, розвитку дітей та молоді, впливу засобів масової комунікації на людей. Здійснення прикладних психологічних, соціологічних і педагогічних досліджень у практичній діяльності; підтримка пріоритетних науково-методичних і практичних програм щодо роботи з молоддю, сім'єю, в галузях політичної, юридичної, військової, педагогічної та медичної психології, соціології, педагогіки. Основні функції практичної психології: аналіз і прогнозування поведінки людей, активний соціально-психологічний вплив, консультативно-методична, просвітницька, профілактична робота, реабілітація, дорадча функція, психогігієна.

Специфіка роботи практичного психолога в різних галузях.

Психологія бізнесу. Підбір та управління кадрами. Забезпечення рекламної діяльності. Вивчення ринку товарів і послуг. Ведення переговорів. Соціально-психологічний тренінг персоналу фірм. Питання ефективного управління в організації. Методи оцінки персоналу в організації. Особливості діяльності психолога з представниками суміжних професій. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти. Освітні та виховні завдання практичного психолога. Педагог та психолог. Психолог та юридична практика. Категорія відповідальності та її значення в моделі людської поведінки. Надання психологічної допомоги учасникам юридичної практики. Лікар і психолог. Основні аспекти професійної взаємодії. Попередження професійної деформації.

Семінарське заняття 1 – 2 год

Навчальні питання:

1. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
2. Структура практичної психології.
3. Завдання та функції практичної психології.
4. Специфіка роботи практичного психолога в різних галузях.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога

Лекція – 2 год.

Навчальні питання

Психодіагностика як напрям роботи психолога.

Методи виявлення й вивчення індивідуально-психологічних і індивідуально-психофізичних особливостей людини. Збір інформації про особливості людської психіки. Застосування ергономічних методик, тобто таких, що забезпечують отримання максимуму інформації при мінімальному витрачанні часу на процедуру обстеження та обробку отриманих результатів. Теоретичні основи психодіагностики базуються на відповідних галузях психологічної науки (загальна, диференціальна, вікова, медична психологія тощо). Прийоми вивчення індивідуально-психологічних особливостей, способи обробки й інтерпретації отриманих результатів. Конструювання й апробація методик, вироблення правил проведення обстеження, способів обробки й інтерпретації результатів, обговорення можливостей і обмежень тих або інших методів. Типи діагнозу.

Психологічна корекція. Психокорекція як система заходів, спрямованих на виправлення дискретних характеристик особистості та поведінки людини за допомогою спеціальних засобів психологічного впливу. Мішені психокорекції як недоліки, що не мають органічної основи. Специфічні риси психокорекційного процесу, що відрізняють його від психотерапії. Особистість, родина або група як об'єкти корекційного впливу. Біологічна модель корекції. Медична модель корекції. Інтеракційна модель корекції. Педагогічна модель корекції. Діяльнісна модель корекції. Види корекції.

Психологічне консультування. Консультативна психологія як розділ сучасної науки, спрямований на вивчення структури й закономірностей процесу психологічного консультування. Види психологічного консультування. Проблемно-орієнтоване консультування (consulting). Модифікація поведінки, аналіз зовнішніх причин проблеми. Ціль роботи із клієнтом: формування й зміцнення здатності клієнта до адекватних ситуації діям, оволодіння техніками, що дозволяють поліпшити самоконтроль. Особистісно орієнтоване консультування (counseling). Аналіз індивідуальних, особистісних причин проблеми, процесі складання деструктивних особистісних стереотипів, запобігання подібних проблем у майбутньому. Рішення - орієнтоване консультування (solution talk).

Психотерапія. Психотерапія як система медико-психологічних засобів, які застосовуються фахівцем для відновлення психічного здоров'я організму. Поділ сфер психологічної допомоги: психологічна корекція й психотерапія, психологічне консультування та психотерапія. Роль теорії в психотерапії. Теоретичні парадигми психотерапії (психоаналітична, поведінково-когнітивна, екзистенціально-гуманістична).

Семінарське заняття 1 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Психодіагностика як напрям роботи психолога.
2. Психологічна корекція.
3. Психологічне консультування.
4. Психотерапія.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Робота практичного психолога з персоналом організацій.
2. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
3. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
4. Психолог та юридична практика.
5. Лікар і психолог.

Практичне заняття 1 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація ергономічної методики за психодіагностичним напрямом роботи психолога.

Практичне заняття 2 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Розробка та презентація ділової гри.

Практичне заняття 3 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Моделювання процесу консультування (за запитом студента)

Практичне заняття 4 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація інтегративної моделі психотерапії для вирішення певної проблеми (за вибором студента)

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь у роботі впродовж семестру/залік - 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	-
Семінарські заняття	<i>під час проведення семінарів здобувачі працюють у такому форматі: закріплення, поглиблення та систематизація знань студентів на основі самостійного опрацювання літературних джерел з теми заняття, підготовка доповідей та рефератів</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>за умови виконання визначеного науково-педагогічним працівником обсягу балів</i>

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень, добір ергономічних методик, розробку ділових ігор, підготовку моделей психологічної допомоги, мультимедійних презентацій.

Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Практична психологія як професійна діяльність.
2. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
3. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та навчальній діяльності.
4. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології.
5. Структура практичної психології.
6. Завдання практичної психології.
7. Основні функції психологічної практики.
8. Зміст основних наукових категорій, що складають основу вирішення психологом завдань клієнта.
9. Система принципів практичної психології.
10. Роль узагальненої теорії в психологічній практиці.
11. Психодіагностика як напрямок практичної психології та як теоретична дисципліна.
12. Отримання психологічної інформації в роботі практичного психолога.
13. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги.
14. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги.
15. Проблеми застосування даних психодіагностики в педагогічній та соціальній практиці.
16. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.
17. Основи організації психологічної корекції.
18. Особливості отримання психологічної інформації для організації психологічної корекції.
19. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу.
20. Проблема ефективності психологічної корекції в роботі практичного психолога.
21. Особливості побудови психокорекційної програми.
22. Поняття психологічного консультування.
23. Завдання консультування.
24. Принципи психологічного консультування.
25. Види консультацій.
26. Види цілей взаємодії психолога та клієнта.
27. Критерії ефективності консультування.
28. Інтерв'ю як основний метод психологічного консультування.
29. Стадії інтерв'ю.
30. Індивідуальне консультування.
31. Групове консультування.
32. Техніки психологічного консультування.
33. Становлення професії психотерапевта.
34. Моделі психотерапії.

35. Основні підходи в світовій психотерапії.
36. Методи психотерапевтичного впливу.
37. Особливості взаємодії психолога та клієнта при індивідуальній психотерапії.
38. Групова психотерапія.
39. Проблема оцінки ефективності роботи психотерапевта.
40. Види закладів практичної психології.
41. Особливості просторово-часової організації психологічних центрів і служб.
42. Вимоги до фахівців в галузі практичної психології.
43. Обладнання приміщення для роботи практичного психолога.
44. Забезпечення доступності психологічної допомоги.
45. Відмінність позиції клієнта від позиції досліджуваного.
46. Загальні принципи поведінки психолога в ситуації професійної взаємодії. 47. Встановлення контакту з клієнтом.
48. Етапи спілкування з клієнтом.
49. Каузальна атрибуція та поради в роботі з клієнтом.
50. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності.
51. „Людський фактор” на виробництві.
52. Напрями роботи практичного психолога з персоналом організації.
53. Методика опитування працівників.
54. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
55. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
56. Освітні та виховні завдання практичного психолога в школі.
57. Психолог та юридична практика.
58. Проблема психологічного забезпечення законодавчої діяльності.
59. Основні аспекти професійної взаємодії лікаря і психолога.
60. Проблеми професійної взаємодії соціального працівника і психолога.
61. Тактика встановлення професійної взаємодії.
62. Сфери застосування психотерапії.
63. Сфери застосування психокорекції
64. Психологічна просвіта в діяльності практичного психолога.
65. Оцінка ефективності психологічної допомоги.
66. Психопрофілактика в роботі практичного психолога.
67. Дорадча функція в в роботі практичного психолога.
68. Оцінка ефективності консультативного процесу.
68. Основні принципи побудови інтегративних моделей психотерапії.
69. Комплексний підхід у роботі практичного психолога.
70. Етичні принципи в роботі практичного психолога.
71. Застосування поведінкових технік у в роботі практичного психолога.
72. Методологічні засади діяльності практичного психолога.
73. Конфіденційність у роботі практичного психолога.
74. Принципи надання психологічної допомоги.
75. Ігри у психологічній практиці.
75. Форми застосування терапії.
78. Технічні процедури терапії.
79. Основні категорії практичної психології.
80. Тренінгові технології в роботі практичного психолога.

81. Напрями діяльності практичного психолога у медицині.
81. Поняття психологічного супроводу в роботі практичного психолога.
82. Застосування патогенетичної психотерапії у роботі практичного психолога.
83. Застосування релаксаційних методів у роботі практичного психолога
84. Застосування ергономічних методик у роботі практичного психолога.
85. Ділові ігри в роботі практичного психолога.
86. Формувальний експеримент у роботі практичного психолога.
87. Передумови виникнення інтегративних моделей психотерапії.
88. Професійна кооперація.
89. Кваліфікована пропаганда психології
90. Розвиток практичної психології в Україні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
85-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Рекомендована література Основна (базова) література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология: Учебник для высшей школы.– М., 2003.
2. Бондаренко А.Ф. Социальная психотерапия личности. – Киев, 1991.
3. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. – Спб., 2016.
4. Дуткевич Т.В. Практична психологія: вступ до спеціальності. – К., 2007.
5. Немов Р.С. Практическая психология. – М., 2003.
6. Основи практичної психології / Під ред. Панка В.Г. – К., 2006.
7. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. – Киев, 1993.
8. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості.– Київ, 1995.
9. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – Москва, 1992.
10. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. – М., 2003.
11. Практическая психология образования / Под ред. Дубровиной И.В. – Спб., 2004.
12. Робота з клієнтами соціальних служб / Під ред. Зайцева З.Г. – Київ, 1994.
13. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: становление человека. – М., 1994.
14. Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися. – Киев, 1993.

15. Богданчиков С.А. Советская психология накануне 1936 года. // Вопросы психологии, январь-февраль 2008. – С. 156-164.
16. Большой психологический словарь / Под ред. Мещерякова Б.Г., Зинченко В.П. – СПб., 2002.
17. Дзюбко Л.В., Гриценко Л.І. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик. – К.: Шкільний світ, 2011.
18. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1982.
19. Медвідь Н.П. Технології роботи практичних психологів у закладах освіти // Зб. матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті». – Львів; Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 201-202.
20. Степанова М.А. Педагогическая психология и образовательная практика: заметки о педагогической психологии // Вопросы психологии, январь-февраль 2008. – С.111-122.
21. Турбан В.В. Етико-моральні чиники професійного й особистісного становлення психолога // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К., 2006. – Вип. 27. – С. 237-244.

Додаткова література

22. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М., 1995.
23. Беляев Г.С., Лобзин В.С., Копылова И.А. Психогигиеническая саморегуляция. – Л., 1997.
24. Берн Э. Игры, в которые играют люди. – Л., 1992.
25. Гингер С., Гингер А. Гештальт-терапия контакта. – СПб., 2016.
26. Исурин Г.Л. Групповые методы психотерапии и психокоррекции // Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – Л., 1983.
27. Левчук Л.О. Психоанализ: История, теория, мистецтво практики. – К., 2002. – шифр Ю9П863.
28. Лушин П.В. О психологии человека в переходный период. – Киев: Науковий світ, 2007.
29. Королюк Т.І. Проблема використання вітчизняних психотехнік у консультативній та психотерапевтичній роботі // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2015. – № 2. – С. 57-63.
30. Никольская И.М., Грановская Р.М. Психологическая защита у детей. – СПб., 2015.
31. Підлипна Л.З. Інноваційні технології в роботі практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2015. – № 5. – С. 56-60.
33. Фейдимен Дж., Фрейгер Р. Личность и личностный рост. – М., 2016.

Інформаційні ресурси

<http://psyfactor.org/lybr10htm>

<http://psylist.net/index.html>

<http://www.du.edu/psychology/methods/experiments.htm>

<http://www.vorpsy.ru/> - Вопросы психологии (журнал)